

כסדרת קריקטורות זו שהופיעו על עמוד השער מדי שבוע מתאר השבועון רוז אליוווד של קהיר את התפתחות מדיניות אל-נחאס מיום עזתו לשלטון עד לפני הדיחה.

הצל והרחלי. כאשר עלה אל-נחאס לשלטון היה כבר זקן, חזל זמן להיות מנהיגה האמיתי של מפלגתו. שוב לא היה אלא דחליל שהונף מדי פעם לפני ההמון כדי להרגיעו. הכוח האמיתי, זה שנקרא „צלז של נחאס“ היה פואד סראג אל-דין, שר הפנים השחן. החלטתם הראשונה, לאחר עלות הרוזן לשלטון היתה להכנס למשא ומתן עם האנגלים — תהום פעורה שאין לה סוף.

החוק והפיתוי. כאשר החל ההמון מתמרמר על אי-פעולתו של הרוזן, נקט אל-נחאס בצעדים חמורים לדיכוי העם. בין היתר הוציא חוק נגד ההתקהלות, יותן חומר לקריקטורה מימין המראה מסרי אפנדי אשר ע"י השוטר סראג אל-דין בעד התקהלות. משמאל: פיתוי האנגלים לנחאס — הצטרפות לברית הגנה מרחבית. בצורת מרכבה נושאת הכתובת „הגנה משותפת“, רכובה האביר מוריסון.

המתנה וכשרון. למרות שהיה ברור כי מעולם לא יסכימו האנגלים לויתורים, העמיד אל-נחאס פנים כאילו השיג נצחונות מדיניים מזהירים על-ידי כך כבל את העם המצרי, לא נתן לו ללחום בעד עצמאותו (מימין). אילו ניתן לו היה נחאס מחכה לתשובת האנגלים עד השנה 2000 — וגם אז היתה התשובה שלילית.

מבעד למסך החול

מעט מדי. מאוחר מדי

נראה, לא רוצים שצלצל פעמונו יפריע לת-פילתם. כאילו אין גם אנו מתפללים לאלוהים. מסכם לביב אל-מגוקבאדי, עורך-דין ובעל עתון: „עד עתה היינו סובלנים ביותר בתק-וה כי יבוא היום ואחינו ישנו את דרכיהם הרעות של קיפוח, ההופכות אהים לאויבים. משך שנים סבלו ושחקנו אולם נראה עתה כי שתיקתנו פורשה כחולשה, וזה הגביר את תאוות אחינו. הגיעה השעה שתכנס מועצה נוצרית בינלאומית שתדון במצבנו.“

מנאראת אל-מטריאת, שבועון העדה הקופטית המופיע בקהיר, „נארגן אותה בעצמנו. נפנין ונערוך תהלוכות לפני כל שגרירות — נוצר רית ומוסלמית! אם יהיה צורך נסע גם לאמי ריקה, להראות לעולם מה מצב הנוצרים ב-מצרים. ובל יבואו אלינו השלטונות בהאשמה כי בוגדים אנחנו, כי אין אנו בניגם נאמנים למולדת. ההפך הוא: הם הבוגדים במולדת, הם האשמים. כי מצרים היא מולדתנו, היינו בה עוד לפני שמעו העולם על מוחמד. אל להם, לאחינו המוסלמים, לבלותנו מארצנו“

תורכיה

„צעד בדרך הנכונה!“

שווקת מוקן, חבר האספה הלאומית של תורכיה, הוא אויב מושבע של הקומוניסטים. בכל מאורע קטן, בכל הפרעה קטנה בנתיב תורכיה הוא רואה את יד הקומוניסטים. „זהו איום הרואה אדום בכל דבר“, רגילים מכריו לומר עליו. העובדה שבתו היחידה המרתה את פיו י-נישאה לסטודנט קומוניסטי רק הגבירה את שנאתו, הוסיפה לפעולותיו תנופה אישית. אין כי הובר הנחית מהלומה כבדה לגאותו עא היסס שווקת לגנות את הזוג בפני המשטרה כסכנה ציבורית, חברים מושבעים של המפי-לגה הקומוניסטית הבלתי-חוקית.“

בנובמבר 1950 הוא הצליח לגייס תמיכת כמה מחבריו באסיפה הלאומית, הגיש הצעת-חוק אשר לפיה יידון כל קומוניסט למוות. אולם ההצעה לא נתקבלה. כי למרות העובד-דה שהשלטונות נהגו בחומרה רבה בקומי-ניסטים נראתה הצעתו של שווקת פרי שנאה חולנית מוגזמת, שאינה מוצדקת על-ידי עובדות.

השבוע הובאה אותה הצעה של „מוות ל-אדומים“ לפני האסיפה בשנייה. הפעם היה גורלה שונה: בישיבה מאחורי דלתים סגור, רות, אשר בה השתתפו קציני הבולשת ה-תורכית, העבירה האסיפה חוק פסק-דין מוות לכל אדם אשר ימצא אשם בארגון או ניהול פעולות קומוניסטיות.

לדעת משקיפים מדיניים באנקרה מסרו קציני הבולשת ידיעות מפתיעות ביותר על התבססות התנועה הקומוניסטית בקרב האי-רים, המהווים חלק ניכר מאוכלוסיית תורכיה. למרות שרבים מכין מנהיגיה נאסרו הודיעה המשטרה, שהמפלגה הקומוניסטית הצליחה להחזיק מעמד ואף להתרחב.

„בעט, לא בחבר!“ משך חודשים רבים נתפרסמו בעיתונים המקומיים ידיעות על פעילות התנועה הקומוניסטית בגוברת והולכת. או-לם רוב הציבור לא רצה לראות בכך שום דבר יוצא מן הכלל. במאמרים ראשיים הוזכרו העיתונים הגדולים את הממשלה מפני סכנת פגיעה — שלא במתכוון — בחופש הפרט, הכרוכה בהעברת חוקים נגד הקומוניזם.

„בעט, לא בחבר!“ היתה סיסמתו של נדיר נאדי, עורך ג'מהוריית, העתון הבלתי-חלוי הנפוץ ביותר בתורכיה.

אולם כאשר החלה המשטרה מגלה קשרים ועוצרת מנהיגים קומוניסטיים הוברר כי שוב אין המפלגה הקומוניסטית בתורכיה אותה מפלגה שהיתה עד לפני זמן קצר, היא חדלה להיות רק נושא לפולמוסים של סטודנטים ואנשי רוח באיסטנבול ואנקרה, ללא כל אחי-זה במעמד הפועלים או בין האכרים.

„לא ייתכן המצב הקיים אשר בו משקיעים אנו את כל כוחנו לחוק את הגבולות נגד אויב מן החוץ, על מנת לתת יד חופשית לאויב מבפנים“, הכריז שווקת מוקן. „ייתכן והקו-מוניסטים חושבים אותנו לאידיויטים, אבל אני נוכיה להם את ההיפך. חוק זה הוא הצעד ה-ראשון בדרך הנכונה.“

* בשל שאיפתם לחלק את תורכיה למס' פד ריפובליקות עצמאיות, אשר אחת מהן תהיה ריפובליקה כורדיסטנית, הוכרזו הקו-מוניסטים כבלתי-חוקיים לפי חוקת המדינה משנת 1924 ואושרת על הקמת מפלגה הקו-שורה למדינה זוהי הרוצה בפיצול הארץ.

בבתי-הסוהר ומאחורי גדי תיל של מינות עצורים יושבים עתה 3000 איש, חשודים ב-השתתפות בפרעות קהיר. בבניין ראש הממ-שלה בקהיר יושב עלי מאהר, איש הלך, ברחובות העיר מסתובבים משמרות מזוינים וכמעט כל פרשן מדיני מנבא סוף קרוב ל-סכסוך עם האנגלים.

לעומת כל אלה יושבים המוני מצרים במי-בוכה. בדיק כאשר רגישו כי עומדים הם על סף ההכרעה הוצאה הרוח ממפרשיהם ובי-טלה מוחלטת נכפתה עליהם. והם, בסופי של-דבר, הגורם אשר בו תלוי אופי היחסים עם-אנגליה.

„התערבותו של פארוק אינה אלא הפוגה זמנית“ כתב השבועון הלונדוני טייטון אנד ניישן. „אף ממשלה מצרית — יבחר פארוק את חבריה כאשר יבחר — לא תעז להסכים שבטיטניה תמשיך להתחזק באיוור ה-תעלה.“

כי גם לאנגלים ברור שאין מאורעות הסו-אץ פרי בריונות בלתי-אחראית אשר אש-ר לחסל על-ידי ההלפת המשטר כי אם חלק מההפיכה העממית הגועשת בכל רחבי המי-ר, מה, מאיראן ועד מארוקו. לאחר לקח איראן-תובעים מדינאים אנגלים משר החוץ אידן-שלא יחזור על אותה טעות של „מעט מדי-מאוחר מדי.“ לדעתם על ממשלת בריטניה להכריז כי אין כוונתה להחזיק בכוח בתעלת-סואץ, לתבוע פיקוח בינלאומי על כל זרכי-התובלה הימית הבינלאומיות בעולם. כי הרי-בעוד 4 שנים יפוג תוקפו של החוזה עם-מצ-רים ואז תיעלם גם הצדקתם האחרונה של ה-אנגלים להשאר שם.

בין יתר העצות לשר החוץ: חיפוש ארץ-קרובה אשר תסכים לקבל על אדמתה את-רובות החיילים הבריטים שיפנו מאזור ה-סואץ. הרמו כאן לשתי ארצות הבאות בחש-בון. הראשונה: לוב, הממלכה הערבית ה-חדשה הנתונה להשפעתה המוחלטת של ברי-טניה. אולם לא תהיה זו בחירה רצויה ביותר — שוב עלולה בריטניה להידרש לעזוב. האפשרות השנייה: ישראל, היושבת קרוב-לעלת סואץ ואשר ערכה עולה מדי יום ב-ימי הבריטים כבתי-ברית אפשרית.

מצרים

הקופטים וזעקים

במצרים חיים קרוב לשלושה מיליון קופ-טים, ילידי הארץ הנוצרים אשר לדבריהם הפכו לזרים בארצם. בחוברת זעקת הקופטים שפורסמה לפני זמן קצר בקהיר הם מביעים את התמרמרותם נגד שאר יישיבי מצרים (17 מיליון) המוסלמים. אומרת ההקדמה לחוברת: „זהו סיפור-טראגי של ירידת הסובלנות והאחווה בידולה ובמפותחת שבארצות ערב.“

„בשנות השלושים של המאה העשרים הות-קף הגוף הבריא של החברה המצרית על-ידי-מגפה דתית קנאית ששמה האחים המוסלמים-בעשר השנים הבאות נוספה מגפה שנייה: נטיית המיואש של האנגלים לסתם שאיפת-כלל-ערביות במצרים על מנת להסיה את-דעתה ממטרותיה הלאומיות האמיתיות. התר-צאות היו טרגיות. מצרים סבלה בכל השטחים-והקבונות הראשונים היו הקופטים. סבל ה-קופטים הגיע לדרגה כזו שאי אפשר יותר ל-השתיקו ואף הצנורה הכבדה הקיימת בי-ברת.“

אחד המשתתפים בהוצאה, סלמה מוסא, הי-ידוע כסופר ערבי, כותב כי סטודנטים קופ-טיים מזהירים אינם מורשים לשרת ביעדות-האוניברסיטות, מקופחים בקבלת משרות-ממשלתיות וכי תחנת השידור אינה מזכירה את חגי הקופטים. „מצב זה אין לו דוגמה-בשום ארץ נאורה. אפילו בישראל טוב מצבם של הנוצרים ממצבנו אנו כאן.“

עוד לפני מוחמד. סופר שני, מסעד-סאדק, עורך העתון היומי הקופטי מיט-מתאר כיצד מקשים השלטונות על הקמה-כנסיות ובתי-מקדש קופטיים. „כנסיות ובנו-מאז ומתמיד בעמק זה — לפני ואחרי בוא-האיסלאם. אולם עתה, במאה העשרים, שול-לים מאנתנו זכות עתיקה זאת, מתנהגים עמנו-כאל דרופי ימיהביניים. אם מרשים לני בכל-זאת להקים כנסיה, מגבילים את גובה המג-דל: אסור שיעלה בגובהו על צריח המסגד-הקרוב. ואשר לפעמונים — אין להתקנם. הם-או בכל זאת מרשים לנו להתקין פעמונים-הרי-הם צעצוע יהאיה יותר למשחק ילדים. הם, כי